

גליון רל"ז
שנה ו' תשע"ז

סיפורי צדיקים

י"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלס"א

תודה למשפחת קליטין על אישור לפרסום בתמונה

סיפורי חז"ל

מי שאמר לשמן שידלק
יאמר לחומץ שידלק

בביתו של רבי חנינא בן דוסא הייתה מנורת שבת ובה הדליקו נרות שמן. בכל ערב שבת היו ממלאים את המנורה בשמן, מכניסים פתילות ומדליקים. הנרות היו דולקים במשך שעות רבות והאירו את ביתו של הרב בליל השבת. פעם אחת בערב שבת הדליקה בתו של ר' חנינא בן דוסא את נרות השבת וברכה את ברכת הנרות. הרב התכוון ללכת לבית הכנסת ולהפתעתו הוא ראה את בתו עצובה, במקום להיות שמחה לכבוד השבת. שאל אותה רבי חנינא: מדוע את עצובה? ענתה לו בתו אבא! איזו טעות עשיתי! הכנתי את הנרות ומיהרתי מאוד כי כבר קרבה השבת. עכשיו ראיתי שבמקום להכניס שמן לתוך המנורה – הכנסתי חומץ! הנרות הללו לא ידלקו ולא יהיה אור בשבת, ניהם רבי חנינא את בתו העצובה ואמר: אל תדאגי, מי שאמר לשמן שידלק יאמר לחומץ שידלק, גם את השמן וגם את החומץ ברא הקב"ה ושניהם יעשו את רצונו ית"ש, וכך היה, קרא נס והחומץ דלק במשך כל השבת.

(עפ"י תענית כ"ה – א')

פרשת השבוע

השבת יתאספו לסדר את הענין. כשהלכו בעלי הבתים לביתם נמלך רבי אהרן בדעתו, מה המעשה אשר עשה עתה, כל ימיו נוהר מלבקש טובות מבני אדם והיה בוטח תמיד בה' שבוודאי ישלח לו עזרתו מקודש, ועתה עזב את הביטחון בה' ופנה לבשר ודם, ולא עוד אלא השתמש לצורך זה גם בזקנו הבעש"ט הקדוש, נצטער מאד על זה עד שלבסוף שפך שיהו לפני השי"ת והפציר בתפילה, שבני העיר ישכחו אותו ואת הבטחתם ולא יעשו דבר לטובתו. וכך הוה, תפלתו נתקבלה ובני העיר שכחו לגמרי כל מה שנדברו ביום השבת.

הרה"ק רבי דוד משה מטשארטקוב זיע"א סיפר מעשה זה ואמר, שמתוך הסיפור הזה יובנו דברי המדרש בענין שר המשקים "אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו ולא פנה אל רהבים זה יוסף", וקשה, הלא יוסף באמת פנה אל שר המשקים בבקשה שיזכירוהו לפני פרעה, אלא שהכתוב אומר "ולא זכר שר המשקים את יוסף, וישכחוהו", והטעם הוא, כי יוסף הצדיק התחרט אחר כך על שפנה אל בשר ודם, ופעל בתפלתו ששר המשקים ישכחוהו, לכן אמר המדרש, שיוסף שם מבטחו.

אין שר בית הסוהר רואה את כל מאומה בידו (ל"ט כ"ג)
סיפרו להרה"ק רבי חיים ה"דברי חיים" מצאנו זיע"א, על רבי אחד המחולל מופתים שאין הבריות חדלים לדבר עליהם. חיך ואמר: כתוב בפרשה "אין שר בית הסוהר רואה את כל מאומה בידו" אין רואים אצלו מופתים, ואף על פי כן הוא יוסף הצדיק באשר ה' אתו.

ולא זכר שר המשקים את יוסף
וישכחוהו (מ' – כ"ג)

מסופר: הרה"ק רבי אהרן מטיטוב זיע"א נכד הבעש"ט הקדוש זיע"א קודם שנתפרסם לצדיק, היה חי אז בעוני ובדוחק גדול, פעם אחת כאשר הגיע יום השבת ולא היה לו שום דבר מצרכי השבת, לא יכול רבי אהרן להבליג יותר על צער הגדול, ופנה למתפללי בית הכנסת בקובלנא: היתכן הדבר שנכדו של הבעש"ט יהיה כל כך נעזב ונידח מבני העיר, עד שגם לחם צר ומים לחץ לא יהיה לו? והיתה התעוררות רבה בין המתפללים, והתחייבו לשלם עבורו כל אחד ואחד מבעלי הבתים סך קבוע בכל שבוע, וגמרו אומר שאחרי

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים: 5:21 ת"א: 5:22 ר"ת: 5:59

פרשת וישב

זמני כניסת השבת

ירושלים: 4:05 ת"א: 4:19

הרבי שניגן בכינור במערת הפרטיזנים

מי שהסתכל בדמותו האצילית והמעוררת כבוד של רבי שמעלקא הרבי מזבולוב, התקשה להאמין שאיש זה נקרא בקרב מקורביו בכינוי החיבה "הכנר". מאז ומתמיד נודע לר' שמעלקא חיבה לנגינה ולשירות וזמירות. פעם כאשר מישהו שביקש וקיבל את עזרתו נתן לו במתנה כינור, התברר לו כי הוא יודע לנגן בו בצורה כה מקסימה, שכל השומע את לחן נגינתו חזקה עליו כי דמעות של גיל והנאה יקוו בעיניו, לא לעתים קרובות מצא לעצמו רב שמעלקא זמן לעסוק בתחביבו המוזיקלי כל זמנו היה קודש לקהילתו. וכאשר לא עסק בצורכי ציבור הוא ישב ולמד תורה. אולם כאשר נודמנה איזו שמחה של מצוה בקרב חסידיו, הוא היה מזכה אותם בניגון ערב שהפיק ממיטרי כינורו.

כאשר באו ימי המלחמה והנאצים כבשו את המדינה, ברח כל יהודי שרק עלה בידו הדבר אל היערות, כדי לא ליפול בידי המרצחים הגרמנים. גם ר' שמעלקא הצליח להימלט יחד עם קבוצה של חסידיו, מטבע הדברים הוא הפך למנהיגה של הקבוצה הקטנה ועצותיו הנבונות והעידוד הרוחני שהוא נתן להם, היו לאנשים לעזר רב בשעות הקשות. אנשים רבים נצלו מהמרה השחורה ומאיבוד כל תקוה, הודות לאמונתו העזה של ר' שמעלקא כי השם יתברך יעזור, ואנשי קבוצתו יצליחו לעבור את הזמנים הקשים ולהגיע לחוף מבטחים. כל פעם שר' שמעלקא הרגיש שהמחבוא שלהם מספיק בטוח, הוא היה מוציא את הכינור שלו ומנגן, הניגונים שהפיק מכינורו, היו כמזור על הלבבות השבורים של אנשי המחתרת, לא תמיד הרגיש ר' שמעלקא צורך נפשי לנגן, אדרבא, לפעמים השתלטה עליו העצבות והניגון היה לו לזרא, אלא שהוא התעלם מרגשותיו הפרטיים וניגן כדי להעלות את המורל של הפרטיזנים שלו, יתכן כי בעיני רבים יראה הדבר מוזר ואף מגוחך, שאדם הנאבק להצלת חייו ובמיוחד רב בישראל נושא תמיד בכל מסעותיו המסוכנים כינור לנגן בו, אולם לא כך חשבה החבורה שהתרכזה סביב ר' שמעלקא, הם היו אסירי תודה לו שנטל עמו את הכינור ונחשבה להם לזכות אם הוא הרשה להם מפעם לפעם לשאת אותו, אולם הרב העדיף לשאת את הכינור בעצמו ולא היה נפרד ממנו, כשם שלא היה נפרד מהשקית שהכיל את הטלית והתפילין שלו, היו אלה שני הדברים בלבד שהצליח להציל מביתו הבווער מלבד הבגדים שלבש, במשך הזמן שר' שמעלקא וקבוצתו חיו

ביער, הם הצליחו לקחת מהנאצים מלקוח ובתוכו מספר שמיכות ובגדים חמים, אותם הכינו במלאי שישרת אותם בחורף הקר הממשמש ובא.

ר' שמעלקא היה מאושר, כאשר קבוצה של יהודים אותם פגשו במרוצת הזמן, החליטה להצטרף אל קבוצתו, אולם לרוע המזל היה בקבוצה החדשה אדם אחד מוזר, יוסל הנפח שמו, שתמיד גרם צרות וכל מילה שהוציא מפיו היה מקור למורת רוח, גרוע יותר היה, כי היו ליוסל זה מספר חברים שסמכו ידיהם על מעשיו ועמדו מאחוריו בכל מה שעשה. ערב אחד היה זה כשבועיים לפני חנוכה, כינס ר' שמעלקא את הקבוצה ואמר להם, כי המצב נעשה רציני למדי, מאז שהקבוצה החדשה הצטרפה אליהם, פחת מלאי המזון שלהם, במיוחד במשך החורף הקר כאשר האנשים צרכו יותר מזון מאשר תמיד, לפיכך, אמר ר' שמעלקא, הוא כמנהיג הקבוצה מרגיש את עצמו אחראי לשלומה, ולכן הוא מציע שחוליה המורכבת ממספר אנשים תעזוב את המחבוא, ותנסה לארגן אספקה מחודשת של כל מה שדרוש. מאחר ומהשליחות הזאת כרוכה בסכנה גדולה, הוא לא יתן הוראה מי יהיו חברי החוליה, אלא יבקש שנים שלשה מתנדבים שיצטרפו אליה.

מיד הורמו ידיים רבות כי כל ידידיו וחסידיו משכבר הימים מוכנים ללכת אתו. מצד שני הושמעה בעת ובעונה אחת מחאה נגד זה שהוא בעצמו ישתתף בחוליה, אתה דרוש לנו כאן אמרו לו בתקווה להניא אותו מההשתתפות בשליחות המסוכנת, הרי זו סכנה גדולה כאשר יהודי נתפס בידי הנאצים, אולם הסכנה גדולה שבעתים כאשר המדובר ברב, אשר הנאצים יהנו במיוחד לנקום בו את נקמתם, כאשר יתברר להם מי הוא ומה מעשיה. מסתבר כי שמו של ר' שמעלקא היה ידוע לנאצים כי עשה רבות לעזרת היהודים הנתונים בצרה להימלט מצפרי המרצחים.

ר' שמעלקא עמד על דעתו שהוא צריך להנהיג את חולית הרכש של קבוצת הפרטיזנים, ואילו את החבורה הנשארת במחבוא הוא יכול להשאיר בהנהגת סגנו, הוא הרגיש את עצמו מתאים ומוכשר לנהוג את החוליה בדרכה אל העיר הגדולה הסמוכה, כדי לחדש שם בדרך כלשהיא את המלאי המדולדל שלהם ידידי היקרים, אמר, אני מקווה לחזור אליכם בעוד כשבועיים כדי לחוג אתכם יחד את חג החנוכה. עתה אני אנגן לכם את מנגינת מעוז צור ומקוה לנגן לכם שנית בעזרת השם בנר ראשון של חנוכה.

משל ונמשל

טוב מעט לצדיק

משל לאיש עני שהיה באחת העיירות הנידחות. והיה אוכל מן היד לפה ובקושי מפרנס את משפחתו. ברבות השנים גדלה המשפחה ושוב לא היה הקומץ משביע את הארי. ישב האיש על המדוכה יחד עם בני ביתו, והגיעו לכלל החלטה כי עליו לצאת אל העולם הגדול לטוב על פתחי נדיבים. אז ישוב אל העיירה ויוכלו להמשיך ולהתקיים עד כי תאזל הפרוטה בשנית. ממשפחה למעשה היתה הדרך ארוכה, שהרי הדרך אל העולם הגדול עוברת ברכבת, והרכבת, כידוע, אינה נוסעת חנם. דפק האיש על פתחי בני העיירה, וכעבור זמן הצטבר בידו סכום כדי קניית כרטיס נסיעה. נפרד ממשפחתו ומידידיו ופנה אל תחנת הרכבת. בתחנת הרכבת עלתה בלבו המחשבה: הן זו לו הפעם הראשונה בחייו לנסוע ברכבת, ומדוע יצטרך לנסוע כמו קבצן במחלקה החמישית, חייב הוא לנסוע במחלקה הראשונה כאחד האדם. עמד וחשב כי בכסף שבידו יכול הוא לקנות כרטיס במחלקה הראשונה לשתי תחנות, במקום עשרים תחנות במחלקה החמישית, אמנם אין שתי התחנות מביאות אותו ליעדו, אבל בכל זאת הטרחה שווה. הוא יירד אחרי שתי תחנות, יפשוט את ידו ויאסוף סכום נוסף שיאפשר לו להמשיך בדרכו ברכבת אל העיר הגדולה. חשב ועשה. קנה כרטיס מוזהב למחלקה הראשונה ותפס את מקומו כשהוא מתרווח על מושבו בהנאה. הקטר שרק והרכבת יצאה לדרכה. והאיש נהנה מכל רגע של נסיעה במחלקה הראשונה. חצי שעה עברה והרכבת עצרה מדהירתה. תחנה ראשונה כבר כאן. עוד תחנה אחת נשארה לו, והוא ממשיך להתרווח בהנאה על מושבו. והנה, בקושי הספיק ליהנות, וכבר תחנה שניה. הוא מנסה להתחמק ולהישאר עוד מעט, אבל המבקר מגיע ומכריח אותו לרדת. נו, אומר הוא לעצמו, לפחות נהניתי עד כאן, ארד ואאסוף כסף בין התושבים לצורך הנסיעה הבאה. אלא שהמציאות באה וטופחת על פניו, הוא ירד בלב המדבר, אל השממה.

הנמשל: מוטב להתפשר בתחילה על המחלקה החמישית ולקבל החלטה קטנה אבל עקבית, החלטה שתוביל עד המטרה הסופית.

(בשם אחד המגיידים)

היו חזקים ושימו מבטחכם בשם, הוא יעזור לכם כשם שהוא עוזר לכל אלה הבוטחים בו, באומרו זאת נטל ר' שמעלקא את הכינור והחל לנגן את מעוז צור כשחסידיו לא יכולים להשתלט על רגשותיהם והדמעות שוטפות על פני הגברים הקשוחים שהתרגלו זה שנים לחיי סבל וצער.

לאחר מכן יצא הרבי ומספר האנשים שליווהו וחיז מהר נעלמו מעין רואים. מיד אחרי שר' שמעלקא ואנשיו עזבו, החל יוסל הנפח לרטון: אם אתם שואלים אותי, אומר לכם כי ר' שמעלקא אינו מתכוון לחזור אלינו, כן, הוא מתכוון לעזוב אותנו לנפשנו ואנו נמות כאן מרעב ומקור, וכי מדוע לקח אתו את הכינור שלו אם יש בדעתו לחזור לכאן? אף אחד לא שואל אותך, גער בו בנוזפה אחד מחסידי הרב, אם אתה רוצה לדעת, הרי שהרבי שלנו מסוגל לחולל פלאים בנגינת הכינור שלו, דבר זה יכולת לדעת אילו היית כאן זמן ממושך יותר, הדבר הטוב ביותר שאתה יכול לעשות אמר ליוסל בטון של סמכות סגן המפקד, הוא למלא הוראות, ההוראה שלך אומרת לשבת בשקט ולחכות לשובו של ר' שמעלקא.

כל אלה הם דיבורים בעלמא, אולם אני אינני מוכן להשאר כאן יותר, אמר יוסל. מי יבוא אתי? אני הולך בעקבות הרבי ורוצה לראות מה מעשיו. אני אלך אתך יוסל, קרא בקול רם אחד מידידיו, אני אשתגע אם אצטרך לשבת כאן עוד זמן מה. סגן המפקד ניסה להניא את האנשים מהצעד שהוא ראה בו התאבדות מדעת, תזכרו כי לא רק את עצמכם אתם מסכנים, אלא את כל האנשים שכאן במחבוא, אם אתם עושים צעד חסר אחריות כזה, אמר להם הסגן. אולם יוסל וידידיו לא שמעו בקולו, הם התאספו ונטלו עמהם מספר שמיכות חמות ומנות מזון, ויצאו אל תוך הלילה.

המשך בגליון הבא בע"ה

צ'ין אדם לחברו

לוותר על עולם הבא עבור יהודי
 בשנת תר"ג התקיימה בפטרבורג בירת רוסיה בצו ממשלתי ועידת המפורסמת. באסיפה זו דנו הנאספים בנושאים חשובים הנוגעים לחיי הדת של יהודי רוסיה. הרה"ק ה"צמח צדק" מליובאוויטש זיע"א השתתף גם הוא בוועידה ונלחם בחירוף לטובת שמירת וביצור ענייני הדת. כששב הרבי לליובאוויטש שמע שהחסידיים שחים בהערכה על מזה בוועידה, ועל כך שהוא הרבי מסר את נפשו עבור כלל ישראל. בענוותנותו אמר: אוי לו למי שהעולם טועים בו וכי זוהי מסירת נפש? כשאדם את נפשו בעד כלל ישראל בכך אין שום רבותא. רצונכם לדעת מהי מסירות נפש אמיתית? המשיך הרבי ואמר: מסירות נפש אמיתית היא כשאדם מוסר את נפשו את העולם הבא שלו בשביל אדם אחד מישראל, ולא למען הצלת חייו של אותו יהודי אלא אפילו הצלת ממונו בלבד. וכדי להמחיש לחסידיו מהי מסירות נפש אמיתית סיפר הרבי את הסיפור הבא: אחד ממקורביו של הרה"ק רבי ברוך ממעזיבוז זיע"א איש חסיד וירא שמים, היה סוחר בין, דרכו הייתה להוביל יין לערים רחוקות, הוא בעצמו לא היה עשיר ואף את היין שהוביל לא הוביל עבור עצמו, אלא מפני שהיה מוחזק אצל סוחר היין הגדולים כאיש ישר ונאמן היו נותנים לו סחורה בהקפה. פעם בהיותו בדרך במלון, נזכר בפגם רוחני כלשהו שנשמטו שזוקק הוא לתקן ותקפו אותו הרהורי תשובה, מרוב שנתעורר לתשובה עזב את כל העגלות עם היין במלון, והלך במרוצה למעזיבוז אל רבו רבי ברוך. בערב שבת סמוך למנחה הגיע האיש

למעזיבוז, בבואו שאל אותו מיד רבי ברוך על עסקו ומסחרו, והאיש סיפר לו את סיפור הדברים שנעשה עימו. כשמע רבי ברוך כי הפקיר הלה את כל היין במלון, התחיל לגעור בו: שוטה שכמותך איך העזת להפקיר ממון של אחרים על לא דבר? וכך המשיך לייסרו בדברים ואפילו לבזותו. גם בסעודת ליל שבת המשיך ר' ברוך לחרפו ולגדפו ולא הסתפק בכך, אלא אף ביישו ברבים בפני כל המסובים שנכחו שם כך בליל שבת וכך גם בסעודת יום שבת. באותה שבת התארח אצל ר' ברוך מחותנו הרה"ק רבי אברהם מחמילניק זיע"א. בראותו את גודל הביזיונות של האיש, לא יכול היה ר' אברהם להתאפק ופנה אל ר' ברוך בשאלה: מחותן, ומה יעשה כבודו עם מאמר הגמרא שכל המלביץ פני חברו ברבים אין לו חלק לעולם הבא? השיב לו ר' ברוך, כלום אינני יודע כי המלביץ פני חברו ברבים אין לו חלק לעולם הבא? ידעתי גם ידעתי, אולם אני בחרתי להפקיר את חלקי בעולם הבא כדי לעשות טובה לאיש הזה. הגויים בעלי העגלות שלו התייעצו ביניהם וזממו לגנוב את כל היין שברשותו, ולגרום לו נזק רב. אלא שהצער והייסורים שסבל האיש מהחירופים והגידופים שלי, הם שהצילו אותו, בשמים הוחלף והומר לו צער הפסד הממון בצער שהצטער מהביזיונות והגידופים.

זוהי מסירות נפש אמיתית, סיים ה"צמח צדק" את דבריו, למסור את העולם הבא בעד הצלת ממונו של איש אחד מישראל.

הילולא דצדקיא

שבת קודש כ"ד כסלו
 הרה"ק רבי חיים חזקיהו מדיני ב"ר רפאל אליהו (שדה חמד – תרס"ה)

יום ראשון כ"ה כסלו
 הרה"ק רבי יעקב ישראל ב"ר צבי הירש המגיד מקרעמניץ (שבט ישראל – תק"ס)

יום שני כ"ו כסלו
 רבינו אברהם בן דוד (הראב"ד בעל ההשגות – ד"א תתקנ"ט)
 הרה"ק רבי אליעזר מקאזניץ ב"ר משה אליקים בריעה (תרכ"ב)

יום שלישי כ"ז כסלו
 הרה"ק רבי חיים ב"ר שלמה (באר מים חיים – תקע"ג)

הרה"ק רבי אברהם יצחק הכהן מתולדות אהרן ב"ר אהרן דוד (תשנ"ז)

יום רביעי כ"ח כסלו
 רבי חזקיהו ב"ר דוד די סילוה (פרי חדש – תנ"ח)
 הרה"ק רבי עזריאל מייזליש ב"ר צבי (עץ הדעת טוב – תקמ"ו)

יום חמישי כ"ט כסלו
 הרה"ק רבי גדליה מליניץ ב"ר יצחק (תשואות חן – תקס"ד)

הרה"ק רבי ישראל מאוסיאטין ב"ר מרדכי שרגא (פייבוש) (תש"ט)

יום שישי א' טבת
 הרה"ק רבי יאיר חיים בכרך ב"ר משה שמשון (חות יאיר – תע"ד)
 הרה"ק רבי שאול אוקער מטבריה ב"ר צבי הירש (תרי"ג)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

פרפראות

פעם סיפרו להרה"ק ה"צמח צדק" מליובאוויטש זיע"א שהרה"ק בעל **באר מים חיים** זיע"א (יומא דהילולא כ"ז כסלו) בכל שבת קודש נגבה קומתו במידת ראש אחד, ואמר ע"ז ה"צמח צדק" שאפשר להאמין לזה, שהרי בעינינו ראינו שזקיני אדמו"ר הזקן נ"ע, ביום שנתמנה לנשיאות ורבי על החסידיים, נגבה קומתו במידת ראש אחד וכך נשאר כל ימי חייו.